

Kommunstyrelsen

§ 187

Dnr 2021-000238 630

Remiss från Utbildningsdepartementet gällande Fler barn i förskolan - för bättre språkutveckling i svenska (SOU 2020:67)

Sammanfattning

Regeringen beslutade den 24 oktober 2019 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag som syftar till att öka deltagandet i förskolan bland barn i 3–5 års ålder och föreslå hur förskolans arbete med barnens språkutveckling i svenska kan stärkas, bland annat när det gäller nyanlända barn. Utredningen har lämnat betänkandet *Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska* (SOU 2020:67) och Ronneby kommun har inbjudits att lämna ett remissyttrande. Yttrandet ska ha kommit in till regeringskansliet senast den 21 maj 2021.

Utredningen har haft till uppdrag att lämna förslag som syftar till att öka deltagandet i förskolan bland barn i 3–5 års ålder och föreslå hur förskolans arbete med barnens språkutveckling kan stärkas.

Utredningen föreslår följande:

- Kommuner ska bedriva uppsökande verksamhet för att öka deltagandet i förskolan, samt genom kartläggning hålla sig informerad om vilka barn i kommunen som inte deltar i förskolan.
- Barn som har behov av förskola för att få en bättre språkutveckling i svenska ska direktinskrivas i förskolan.
- Förskolan ska bli obligatorisk för alla barn från och med 5 års ålder.
- Barn i obligatorisk förskola ska erbjudas kostnadsfria måltider och i vissa fall ha rätt till kostnadsfri skolskjuts.
- Det ska införas karriärsteg för förskollärare vid förskolor som har särskilt svåra förutsättningar med beaktande av barnens socioekonomiska bakgrund.
- Det ska införas ett enhetligt innehåll för utbildning till barnskötare

Kommunstyrelsen

som ska gälla inom såväl gymnasieskolans barn- och fritidsprogram som motsvarande utbildningar inom kommunal vuxenutbildning.

- Skollagen ska förtydligas så att det framgår att det i undervisningen vid förskolor, utöver förskollärare, får finnas barnskötare och annan personal med utbildning eller erfarenhet som innebär att barnens utveckling och lärande främjas.
- Förskolors personalsammansättning samt personalens kompetensutveckling bör uppmärksammas vid tillsyn.
- Examensbeskrivningen för förskolläraryxamen bör ändras så att det i examensmålen anges att studenten ska visa fördjupad kunskap om barns andraspråksutveckling.
- Läslýftet i förskolan ska förlängas och riktas till förskolor med särskilt svåra förutsättningar med beaktande av barnens socioekonomiska bakgrund.

Bedömning

Ronneby kommun ställer sig bakom betänkandet i stort men har funnit delar i förslaget som vi ser behöver utredas närmare alternativt justeras eller förtydligas. Vi presenterar dessa synpunkter i bifogat förslag till remissyttrande.

Förslag till beslut

Föreslås att utbildningsnämnden förslår kommunstyrelsen ställa sig bakom nedanstående förslag till yttrande och anta det som sitt eget remissvar till regeringskansliet.

Ronneby kommun ställer sig bakom betänkandet i stort men har funnit delar i förslaget som vi ser behöver utredas närmare alternativt justeras eller förtydligas. Vi presenterar dessa synpunkter direkt till de punkter i betänkandet som synpunkterna hör till.

Synpunkter

7.6 Det bör tas fram ett stödmaterial om frånvarohantering

Vi vill här endast betona vikten av att förslaget stödmaterial tas fram i god tid innan nya lagar träder i kraft. Detta gäller således inte bara stödmaterial kopplat till frånvarohanteringen, utan allt det stödmaterial som utredningen föreslår ska tas fram. Ett stödmaterial sparar tid för huvudmannen när den ska införa nya rutiner och bidrar också till en större likvärdighet.

Kommunstyrelsen

8.3 En definition av nyanlät barn

Det är positivt att barn födda i Sverige av föräldrar födda utomlands och som vistats i Sverige kortare tid än fem år ska räknas in i målgruppen för språkförskola. Men vi ser det problematiskt att de ska kategoriseras som nyanlända. Vi vill således att dessa barn ska kunna erbjudas de insatser som betänkandet lyfter, men vill väcka frågan kring det språkliga begreppet. Behöver den här gruppen barn definieras som nyanlända eller kan de få rätt till insatsen ändå?

8.5.3 De barn som ska direktinskrivas

Vi ser en risk i att barn som direktinskrivs inte utnyttjar sin plats och skulle därför vilja få ett förtydligande kring hur länge en direktinskriven plats ska anses vara upptagen.

8.5.6 Direktinskrivning ska ske vid lämplig förskola

Det är mycket välkommet att man förtydligar att kommunen får göra en avvägning mellan att skriva in barnet i en förskola nära hemmet eller i en förskola där flera barn i barngruppen har svenska som modersmål och det är därför också viktigt att den föreslagna lagändringen kommer till stånd, som säger att: *Ett barn som erbjuds plats genom direktinskrivning enligt 7 a § ska erbjudas plats vid en för ändamålet lämplig förskoleenhet i rimlig närhet till barnets hem.* En viss oro finns dock att begreppet ”rimlig närhet” kommer att tolkas för snävt.

9.3.5 Skollagens bestämmelser om närvaro och frånvaro ska gälla även den obligatoriska förskolan

Vi delar bilden av vikten av närvaro för att förskolan ska bidra till den språkliga utvecklingen. Men vi ser också att detta kommer att öka arbetsbelastningen avsevärt för såväl pedagoger som rektorer. Vi ser en farhåga i att detta kommer att innebära ökad administration och därmed också en ökad kostnad för kommunen som vi inte ser finns kompenserad för i förslaget.

9.4 Skolskjuts till och från den obligatoriska förskolan

Förslaget utgår ifrån att de flesta barn bor så nära hemmet att de inte är berättigade till skolskjuts, och det stämmer säkert i kommuner som har god tillgång på förskoleplatser. Men i kommuner med stor brist på förskoleplatser och i glesbygdskommuner där invånarna är utspridda

Kommunstyrelsen

geografiskt stämmer inte detta. Vi ser därmed att den framtagna kostnadskalkylen inte återspeglar verkligheten.

Dessutom ska vi ha med i beaktan att när förskoleklassen blev obligatorisk fanns redan en uppbyggd skolskjutsstruktur, där man bara behövde utöka antalet platser. Går det här förslaget igenom behöver helt nya bussturer upphandlas. Vidare ser vi inte att man räknat på en kostnad för att bemanna bussarna med personal utöver chauffören. Då vi pratar om små barn ser vi det som nödvändigt att så sker.

10.8.3 Det ska införas karriärsteg för förskollärare vid vissa förskolor

I sak är vi positivt inställda till förslaget. Men ett lönepåslag frigör inte tid för blivande förste förskollärare för att planera undervisningen. Och ett lönepåslag på 10 000 kronor leder till att det önskade ansvarsavståndet mellan rektor och förste förstelärare riskerar bli omotiverat lågt. Ett alternativt förslag är att förste förskollärarna får ett lönepåslag på 5000 kronor och resterande 5000 kronor finansierar nedsättningen i tid i barngruppen för att frigöra ett mycket välbehövligt utrymme för att planera undervisningen, hålla i fortbildning av kollegor etc.

Av erfarenhet vet vi också att den här formen av statsbidrag är relativt tidskrävande att administrera och den utökade tiden för administration finns inte kompenserad för i förslaget vad vi kan se.

10.8.8 Personalsammansättning bör uppmärksammas vid tillsyn

Om skolplikten ska utökas och även komma att innefatta delar av förskolan önskar vi att frågan kring tillsynsansvaret ses över. Vi anser att Skolinspektionen bör överta hela tillsynsansvaret för att säkerställa att tillsynen utförs på ett likvärdigt sätt. Om så inte blir fallet behöver kommunerna kompenseras ekonomiskt för att kunna genomföra en tillsyn av god kvalitet och dessutom efterfrågar vi bättre stödmaterial och utbildningar för att kunna genomföra ett utökat tillsynsansvar på bästa sätt.

Utbildningsnämndens beslut 2021-04-22

Utbildningsnämnden är helt överens om att fler nationella åtgärder behöver sättas in för att få till en bättre språkutveckling av svenska språket i våra förskolor. Dock anser Utbildningsnämnden att SOU-rapporten 2020:67 innehåller många frågetecken gällande kostnadskalkyler och att de ekonomiska konsekvenserna inte är riktigt rättvisande. Att ansvaret blir

Kommunstyrelsen

kommunernas är tydligt, men då bör också en mer långsiktigt och ekonomisk hållbar plan gällande de ekonomiska förutsättningarna för kommunerna framtas. Tjänsteförslaget är tydligt med att vissa delar i rapporten behöver utredas närmare alternativt justeras/förtydligas, vilket också Utbildningsnämnden samtycker till. Synpunkterna presenteras direkt till den punkt i betänkandet som synpunkterna hör till enligt nedan;

Synpunkter

7.6 Det bör tas fram ett stödmaterial om frånvarohantering

Vi vill här endast betona vikten av att föreslaget stödmaterial tas fram i god tid innan nya lagar träder i kraft. Detta gäller således inte bara stödmaterial kopplat till frånvarohanteringen, utan allt det stödmaterial som utredningen föreslår ska tas fram. Ett stödmaterial sparar tid för huvudmannen när den ska införa nya rutiner och bidrar också till en större likvärdighet.

8.3 En definition av nyanlänt barn

Det är positivt att barn födda i Sverige av föräldrar födda utomlands och som vistats i Sverige kortare tid än fem år ska räknas in i målgruppen för språkförskola. Men vi ser det problematiskt att de ska kategoriseras som nyanlända. Vi vill således att dessa barn ska kunna erbjudas de insatser som betänkandet lyfter, men vill väcka frågan kring det språkliga begreppet. Behöver den här gruppen barn definieras som nyanlända eller kan de få rätt till insatsen ändå?

8.5.3 De barn som ska direktinskrivas

Vi ser en risk i att barn som direktinskrivs inte utnyttjar sin plats och skulle därför vilja få ett förtydligande kring hur länge en direktinskriven plats ska anses vara upptagen.

8.5.6 Direktinskrivning ska ske vid lämplig förskola

Det är mycket välkommet att man förtydligar att kommunen får göra en avvägning mellan att skriva in barnet i en förskola nära hemmet eller i en förskola där flera barn i barngruppen har svenska som modersmål och det är därför också viktigt att den föreslagna lagändringen kommer till stånd, som säger att: *Ett barn som erbjuds plats genom direktinskrivning enligt 7 a § ska erbjudas plats vid en för ändamålet lämplig förskoleenhet i rimlig närhet till barnets hem.* En viss oro finns dock att begreppet ”rimlig närhet” kommer att tolkas för snävt.

Kommunstyrelsen

9.3.5 Skollagens bestämmelser om närvaro och frånvaro ska gälla även den obligatoriska förskolan

Vi delar bilden av vikten av närvaro för att förskolan ska bidra till den språkliga utvecklingen. Men vi ser också att detta kommer att öka arbetsbelastningen avsevärt för såväl pedagoger som rektorer. Vi ser en farhåga i att detta kommer att innebära ökad administration och därmed också en ökad kostnad för kommunen som vi inte ser finns kompenserad för i förslaget.

9.4 Skolskjuts till och från den obligatoriska förskolan

Förslaget utgår ifrån att de flesta barn bor så nära hemmet att de inte är berättigade till skolskjuts, och det stämmer säkert i kommuner som har god tillgång på förskoleplatser. Men i kommuner med stor brist på förskoleplatser och i glesbygdskommuner där invånarna är utspridda geografiskt stämmer inte detta. Vi ser därmed att den framtagna kostnadskalkylen inte återspeglar verkligheten.

Dessutom ska vi ha med i beaktan att när förskoleklassen blev obligatorisk fanns redan en uppbyggd skolskjutsstruktur, där man bara behövde utöka antalet platser. Går det här förslaget igenom behöver helt nya bussturer upphandlas. Vidare ser vi inte att man räknat på en kostnad för att bemanna bussarna med personal utöver chauffören. Då vi pratar om små barn ser vi det som nödvändigt att så sker.

10.8.3 Det ska införas karriärsteg för förskollärare vid vissa förskolor

I sak är vi positivt inställda till förslaget. Men ett lönepåslag frigör inte tid för blivande förste förskollärare för att planera undervisningen. Och ett lönepåslag på 10 000 kronor leder till att det önskade ansvarsavståndet mellan rektor och förste förstelärare riskerar bli omotiverat lågt. Ett alternativt förslag är att förste förskollärarna får ett lönepåslag på 5000 kronor och resterande 5000 kronor finansierar nedsättningen i tid i barngruppen för att frigöra ett mycket välbehövligt utrymme för att planera undervisningen, hålla i fortbildning av kollegor etc.

Av erfarenhet vet vi också att den här formen av statsbidrag är relativt tidskrävande att administrera och den utökade tiden för administration finns inte kompenserad för i förslaget vad vi kan se.

10.8.8 Personalsammansättning bör uppmärksammas vid tillsyn

Kommunstyrelsen

Om skolplikten ska utökas och även komma att innefatta delar av förskolan önskar vi att frågan kring tillsynsansvaret ses över. Vi anser att Skolinspektionen bör överta hela tillsynsansvaret för att säkerställa att tillsynen utförs på ett likvärdigt sätt. Om så inte blir fallet behöver kommunerna kompenseras ekonomiskt för att kunna genomföra en tillsyn av god kvalitet och dessutom efterfrågar vi bättre stödmaterial och utbildningar för att kunna genomföra ett utökat tillsynsansvar på bästa sätt.

Arbetsutskottet beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott överlämnar ärendet till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

Deltar i debatten

I debatten deltar ordförande Roger Fredriksson (M) , ledamöterna Åsa Evaldsson (M) samt Ola Robertsson (S)

Yrkanden

Ordförande Roger Fredriksson (M) yrkar bifall till utbildningsnämndens förslag till beslut.

Ola Robertsson (S) yrkar bifall till utbildningsförvaltningens beslut.

Propositionsordning

Ordförande Roger Fredriksson (M) ställer proposition på framförda yrkanden och finner att kommunstyrelsen bifaller hans eget yrkande.

Beslut

Kommunstyrelsen lämnar följande yttrande:

Ronneby kommun är helt överens om att fler nationella åtgärder behöver sättas in för att få till en bättre språkutveckling av svenska språket i våra förskolor. Dock anser kommunen att SOU-rapporten 2020:67 innehåller många frågetecken gällande kostnads kalkyler och att de ekonomiska konsekvenserna inte är riktigt rättvisande. Att ansvaret blir kommunernas är tydligt, men då bör också en mer långsiktigt och ekonomisk hållbar plan gällande de ekonomiska förutsättningarna för kommunerna framtas. Tjänsteförslaget är tydligt med att vissa delar i rapporten behöver utredas närmare alternativt justeras/förtydligas, vilket också kommunstyrelsen samtycker till. Synpunkterna presenteras direkt till den punkt i betänkandet som synpunkterna hör till enligt nedan;

Synpunkter

7.6 Det bör tas fram ett stödmaterial om frånvarohantering

Kommunstyrelsen

Vi vill här endast betona vikten av att föreslaget stödmaterial tas fram i god tid innan nya lagar träder i kraft. Detta gäller således inte bara stödmaterial kopplat till frånvarohanteringen, utan allt det stödmaterial som utredningen föreslår ska tas fram. Ett stödmaterial sparar tid för huvudmannen när den ska införa nya rutiner och bidrar också till en större likvärdighet.

8.3 En definition av nyanlämt barn

Det är positivt att barn födda i Sverige av föräldrar födda utomlands och som vistats i Sverige kortare tid än fem år ska räknas in i målgruppen för språkförskola. Men vi ser det problematiskt att de ska kategoriseras som nyanlända. Vi vill således att dessa barn ska kunna erbjudas de insatser som betänkandet lyfter, men vill väcka frågan kring det språkliga begreppet. Behöver den här gruppen barn definieras som nyanlända eller kan de få rätt till insatsen ändå?

8.5.3 De barn som ska direktinskrivas

Vi ser en risk i att barn som direktinskrivs inte utnyttjar sin plats och skulle därför vilja få ett förtydligande kring hur länge en direktinskriven plats ska anses vara upptagen.

8.5.6 Direktinskrivning ska ske vid lämplig förskola

Det är mycket välkommet att man förtydligar att kommunen får göra en avvägning mellan att skriva in barnet i en förskola nära hemmet eller i en förskola där flera barn i barngruppen har svenska som modersmål och det är därför också viktigt att den föreslagna lagändringen kommer till stånd, som säger att: *Ett barn som erbjuds plats genom direktinskrivning enligt 7 a § ska erbjudas plats vid en för ändamålet lämplig förskoleenhet i rimlig närhet till barnets hem.* En viss oro finns dock att begreppet ”rimlig närhet” kommer att tolkas för snävt.

9.3.5 Skollagens bestämmelser om närvaro och frånvaro ska gälla även den obligatoriska förskolan

Vi delar bilden av vikten av närvaro för att förskolan ska bidra till den språkliga utvecklingen. Men vi ser också att detta kommer att öka arbetsbelastningen avsevärt för såväl pedagoger som rektorer. Vi ser en farhåga i att detta kommer att innebära ökad administration och därmed också en ökad kostnad för kommunen som vi inte ser finns kompenserad för i förslaget.

Kommunstyrelsen

9.4 Skolskjuts till och från den obligatoriska förskolan

Förslaget utgår ifrån att de flesta barn bor så nära hemmet att de inte är berättigade till skolskjuts, och det stämmer säkert i kommuner som har god tillgång på förskoleplatser. Men i kommuner med stor brist på förskoleplatser och i glesbygdskommuner där invånarna är utspridda geografiskt stämmer inte detta. Vi ser därmed att den framtagna kostnads kalkylen inte återspeglar verkligheten.

Dessutom ska vi ha med i beaktan att när förskoleklassen blev obligatorisk fanns redan en uppbyggd skolskjutsstruktur, där man bara behövde utöka antalet platser. Går det här förslaget igenom behöver helt nya bussturer upphandlas. Vidare ser vi inte att man räknat på en kostnad för att bemanna bussarna med personal utöver chauffören. Då vi pratar om små barn ser vi det som nödvändigt att så sker.

10.8.3 Det ska införas karriärsteg för förskollärare vid vissa förskolor

I sak är vi positivt inställda till förslaget. Men ett lönepåslag frigör inte tid för blivande förste förskollärare för att planera undervisningen. Och ett lönepåslag på 10 000 kronor leder till att det önskade ansvarsavståndet mellan rektor och förste förstelärare riskerar bli omotiverat lågt. Ett alternativt förslag är att förste förskollärarna får ett lönepåslag på 5000 kronor och resterande 5000 kronor finansierar nedsättningen i tid i barngruppen för att frigöra ett mycket välbehövligt utrymme för att planera undervisningen, hålla i fortbildning av kollegor etc.

Av erfarenhet vet vi också att den här formen av statsbidrag är relativt tidskrävande att administrera och den utökade tiden för administration finns inte kompenserad för i förslaget vad vi kan se.

10.8.8 Personalsammansättning bör uppmärksammas vid tillsyn

Om skolplikten ska utökas och även komma att innefatta delar av förskolan önskar vi att frågan kring tillsynsansvaret ses över. Vi anser att Skolinspektionen bör överta hela tillsynsansvaret för att säkerställa att tillsynen utförs på ett likvärdigt sätt. Om så inte blir fallet behöver kommunerna kompenseras ekonomiskt för att kunna genomföra en tillsyn av god kvalitet och dessutom efterfrågar vi bättre stödmaterial och utbildningar för att kunna genomföra ett utökat tillsynsansvar på bästa sätt.

Exp: Regeringskansliet